

**FAGLIGT AKTIV
&
SOCIALIST ?**

Så hører du hjemme i Enhedslisten!

FAGLIGT AKTIV OG SOCIALIST?

Så hører du hjemme i Enhedslisten!

Fagbevægelsen tilbage til medlemmerne!

Den danske fagbevægelse er i krise. Medlemstilbagegang, manglende tilgang af unge medlemmer, dårligt image i befolkningen. Kun de færreste er medlemmer af lyst og med begejstring. Det allerværste er, at de utilfredse ikke tager kampen op, og forsøger at ændre tingene. De bliver passive eller melder sig ud.

Det er galt, når medlemskab af en fagforening betragtes som et "nødvendigt onde". Det er også en farlig udvikling. Det svækker kampen for gode løn- og arbejdsvilkår. Det svækker forsvaret for fælles velfærd og demokrati.

Enhedslisten mener, at fagbevægelsens krise i høj grad er selvforskyldt. Der er for meget pamperi og bureaukrati – for lidt principfasthed, kampånd og demokrati – og for lidt solidaritet med de svage grupper i samfundet! For meget kamp om medlemmerne, for lidt kamp for dem.

Men det gamle ord er stadig sandt: Fagforeningerne er ikke stærkere, end medlemmerne gør dem til. Og mange medlemmer ønsker faktisk at være medlem af aktive, kæmpende fagforeninger, der tør stille krav til arbejdsgiverne og til regeringen, og som tør sætte medlemmernes magt bag. Det så vi ved overenskomstforhandlingerne i 2007 og 2008.

Det ER muligt at skabe aktive, demokratiske og solidariske fagforeninger inden for de nuværende rammer. Men det kræver, at de socialistiske kræfter i fagbevægelsen samler sig om en fælles strategi, under parolen: Fagbevægelsen tilbage til medlemmerne, medlemmerne tilbage til fagbevægelsen!

Enhedslisten tilbyder at være rammen for dette arbejde. Derfor denne pjece, hvor vi fortæller om Enhedslistens syn på fagbevægelsens opgaver.

Store udfordringer

Fagbevægelsen verden over står over for store udfordringer i disse år.

Finanskrisen tegner til at udvikle sig til den dybeste økonomiske krise i mange år, med massearbejdsløshed og eksplosiv udvikling i ulighed og fattigdom.

De såkaldt "frie markeds kræfter" truer faglige og sociale rettigheder, demokratiet og selve naturgrundlaget for menneskehedens eksistens.

De menneskeskabte klimakatastrofer rammer altid de fattigste hårdest.

Den såkaldte "krig mod terrorisme" fører til død, lemlæstelse og flugt for hundretusinder. Den styrker de reaktionære islamistiske kræfter, og er på den måde en trussel mod verdensfreden.

Under dække af kamp mod terrorisme, indskrænkes demokratiet i de vestlige lande.

Hvis fagforeningerne vil sikre arbejdernes løn- og arbejdsvilkår, skal de kunne tage alle disse udfordringer op. Tingene hænger sammen.

Er fagforeningerne rustet til at løfte den opgave?

Fagbevægelsen på verdensplan har været – og er stadig – præget af en meget defensiv strategi i forhold til disse udfordringer. Det afspejler sig også i et faldende medlemstal, ikke mindst i USA og Vesteuropa.

Fagbevægelsen i Danmark

Det gælder også i Danmark, som ellers er et af de bedst organiserede lande. Her er organiseringsgraden faldet ca 20 % på en snes år. Hvis vi ser bort fra de 10 %, der i dag har meldt sig ind i "de gule" foreninger, er organiseringsgraden i Danmark kun på 62 %.

I næsten alle forbund kan man konstatere, at medlemmerne stort set ikke deltager i det faglige arbejde – med konflikten på det offentlige område i foråret 2008 som positiv undtagelse.

Men samtidig viser meningsmålinger, at et klart flertal af den danske befolkning anerkender fagforeningernes nødvendighed.

Der er i høj grad brug for at fagforeningerne forsøger at inddrage medlemmerne i en åben diskussion: Hvad er det, der er galt?

Det må nødvendigvis blive en diskussion af hvad fagforeningernes opgaver og udviklingsperspektiv skal være?

Skal de være indkøbsforeninger og forsikrings selskaber, der ledes som koncerner, og som først og fremmest tilgodeser individuelle behov? Eller skal de bygge på, at fællesskabet er forudsætningen for den enkeltes rettigheder, skal de være demokratiske og kæmpende organisationer, der konfronterer vores naturlige modstandere – arbejdsgiverne og regeringer, som vil skære ned på velfærd og demokrati?

Enhedslisten mener det sidste. Vi præsenterer her vores bud på, hvordan fagforeningerne kan møde tidens udfordringer.

Faglig og politisk kamp

Fagforeningernes hovedopgave er at varetage medlemmernes løn- og arbejdsvilkår over for arbejdsgiverne. Men den faglige kamp bliver mere og mere politisk. Skiftende regeringer og EU blander sig mere og mere i hvad der sker på arbejdsmarkedet og vedtager love der

direkte eller indirekte påvirker løn og arbejdsvilkår, som regel i form af at kapitalen får større friheder, samtidig med at fagforeningernes muligheder bliver begrænset. Fagforeningerne må derfor også føre politisk kamp, stille krav til enhver regering. Fagforeningerne skal kæmpe for at vælte reaktionære regeringer, og skifte dem ud med mere venstreorienterede regeringer.

Enhedsfagbevægelsen

Fagbevægelsen skal ikke splittes op efter politiske eller religiøse skillelinjer, som vi ser det i mange andre lande. Det vil kun gavne arbejdsgiverne og de borgerlige kræfter. Derfor går vi ind for enhedsfagbevægelsen og bekæmper de "gule" foreninger. Men derfor går vi også imod socialdemokraterne, eller et hvilket som helst andet parti, når de forsøger at tage patent på fagbevægelsen. Vi går ind for at fagforeningerne samarbejder med arbejderpartierne. Men samarbejdet skal baseres på, at disse partier klart giver til kende at ville arbejde for de krav som fagforeningerne stiller. Derfor arbejder vi for, at fagforeningerne formulerer klare politiske krav til arbejderpartierne.

Den danske model

Enhedslisten går ind for kernen i den "danske model". Løn og arbejdsvilkår skal først og fremmest reguleres af kollektive overenskomster, frem for lovgivning. Overenskomstmodellen giver arbejderne mulighed for at få direkte indflydelse på deres eget arbejdsliv. Den bidrager til at samle arbejderne som en klasse, og det giver styrke til at sikre vore interesser over for arbejdsgiverne. Enhedslisten er også tilhænger af, at fagforeninger og arbejdsgivere selv aftaler spillereglerne på arbejdsmarkedet. Det skal lovgivningsmagten ikke blande sig i, ligesom den skal afholde sig fra enhver indgriben i den frie forhandlingsret.

Service- eller kamporganisation?

Dybest set er det en falsk modsætning. Ressourcerne og ekspertisen skal være til stede i forbund og lokalafdelinger, så det enkelte medlem kan få svar på sine spørgsmål, hjælp til sin faglige sag, og hjælp til at få sine rettigheder i samfundet. Det koster – derfor kan og skal fagforeningerne ikke konkurrere på pris, men på kvalitet. Men fagbevægelsen skal ikke være et forsikringsselskab eller en indkøbsforening. Den skal sætte fællesskabet i centrum, som det bedste værn for den enkelte. Den skal koncentrere sig om, at mobilisere medlemmerne til fælles kamp for deres interesser, på tværs af fag, brancher, køn og politiske, etniske og religiøse skel.

Kampen for løn og arbejdsvilkår

Fagforeningernes kerneopgave er kampen for bedre løn og arbejdsvilkår. Eller rettere: Hovedopgaven er at aktivere medlemmerne til selv at kæmpe for bedre løn- og arbejdsvilkår. Nøglen er at styrke den lokale organisering på arbejdspladserne i form af faglige klubber, store opbakning til tillidsrepræsentanter og talsmænd, opbygning af netværk for tillidsrepræsentanter inden for samme branche og på tværs af fag og brancher. Fagbevægelsens ressourcer skal omfordeles, så de i langt højere grad bruges til at styrke det lokale arbejde – dvs. klubbernes og tillidsrepræsentanternes muligheder, og lokalafdelingernes opsøgende arbejde for at organisere og tegne overenskomster.

Fælles krav – fælles kamp

Omdrejningspunktet for den faglige kamp er oprettelse og forbedring af kollektive overenskomster på nationalt, regionalt og lokalt plan. Der skal stilles fælles krav, som kan samle bredt på tværs af fag og brancher. Mange års decentralisering og individualisering af løndannelsen, har gjort det svært at stille samlende lønkrav. Men der kan stadig stilles fælles krav om højere feriebetaling, længere ferie, kortere arbejdstid, mere indflydelse på arbejdstidens tilrettelæggelse

– krav som har vist sig kan samle bredt blandt alle fagbevægelsens medlemmer.

Forligsmandslov og arbejdsret

Indgåede aftaler skal overholdes af begge parter. Men det forudsætter at de er indgået på demokratiske vilkår. Derfor skal der gennemføres omfattende ændringer af Hovedaftaler, Forligsmandslov og Arbejdsret. Arbejdsgivernes ledelsesret skal begrænses. Ved alle overenskomstafstemninger skal gælde almindeligt demokratisk flertal blandt de arbejdere der er omfattet af overenskomsten. Sammenkædning af afstemninger skal kun kunne ske af frivillighedens vej. Arbejdsgivernes ret til at fortolk overenskomsten på forhånd skal fjernes. Bod til strejkende arbejdere skal afskaffes, ingen strejker for sjov skyld, og det er straf nok at miste indtægten. Faglige organisationer skal uden bodsansvar kunne udtrykke forståelse for en overenskomststridig strejke.

Faglige A-kasser

De borgerlige partier arbejder systematisk på at fjerne fagforeningernes kontrol med A-kasserne og indføre et "enstrengt" statsligt eller kommunalt system. Det vil gøre det nemmere at drive klapjagt på de ledige, og svække lønkampen. Derfor er det en vigtig opgave for fagforeningerne at forsvare de faglige A-kasser. Men A-kasserne skal være langt mere politiske. De skal klart placere det politiske ansvar for forringelserne af dagpengene, de skærpede rådighedsregler, den meningsløse aktivering – et ansvar, som i de fleste tilfælde også skal placeres hos socialdemokraterne. A-kasserne skal nægte at spille politi-tjeneste over for de ledige, hvad enten det drejer sig om rådighed eller sygeperioder. Fagforeningerne og A-kasserne skal kæmpe for reelle tilbud om jobs og uddannelse til de ledige, for højere sats og regulering af understøttelsen i takt med den almindelige lønudvikling. Reglerne skal ændres, så man kan modtage understøttelse, så længe man står til rådighed for ordinær beskæftigelse eller tilbud om uddannelse.

Velfærd til alle

Et samfund skal kendes på, hvordan vi behandler de svage grupper. Det skal fagbevægelsen også. En fagbevægelse, der kun tænker på at sikre bedre løn og arbejdsvilkår til dem, der er i arbejde, er kun en fagforening af navn. Fagforeningerne skal forsvare de lediges rettigheder. De skal forsvare de medlemmer, der ryger gennem de stadig større masker i det sociale sikkerhedsnet, og indrette kontingentpolitikken, så disse grupper kan opretholde medlemskabet. Fagforeningerne skal kæmpe for at alle overførselsindkomster indhenter efterslæbet og reguleres i takt med den almindelige lønudvikling. Men de skal også aktivt kæmpe for at sikre den kollektive velfærd. Det betyder en aktiv kamp imod de borgerlige partier, herunder ikke mindst Dansk folkeparti, der har sikret regeringens nedskæringer, udliciteringer og privatiseringer på social- sundheds- og uddannelsesområdet.

Kampen mod social dumping

EU's indre marked udgør en af de helt store trusler imod løn- og levevilkår. Arbejdere fra andre lande er velkomne på det danske arbejdsmarked, men de skal arbejde på samme vilkår, som danske arbejdere. Dette helt naturlige princip har EF-Domstolen underkendt gennem en række domme. Kampen for at sikre de faglige og sociale rettigheder, er dermed blevet en af de helt centrale opgaver. Der findes ingen isoleret dansk løsning på dette problem, og vi afviser ændringer i den danske lovgivning, der underkaster sig EF-Domstolens afgørelser og begrænser konfliktretten i forhold til udenlandske virksomheder. Den danske regering skal presses til at kræve EU-reglerne ændret, så faglige og sociale rettigheder er overordnet det indre markeds regler. Fagforeninger og myndigheder skal sikres langt bedre muligheder og ressourcer til at bekæmpe social dumping. Men fagforeningerne skal selv løfte opgaven med at organisere de arbejdere, der kommer hertil fra andre lande.

Arbejds miljø

Der er for mange dødsulykker, skader og nedslidning på vore arbejdspladser. Den fysiske belastning er for nedadgående i en del brancher, men i stedet tager stress og udbrændthed over. Alt for mange oplever minut-tyranni, dårlig ledelse og dårlig organisering af arbejdet. Derfor skal det forebyggende arbejde have en meget større vægt i sikkerhedsarbejdet, og der skal stilles langt skrapere krav til arbejdsgiverne, i stedet for at vælte ansvaret over på den enkelte. Tillidsrepræsentanters og sikkerhedsrepræsentanters indflydelse på udformning af arbejdspladser, maskiner, udstyr og arbejds gange skal øges. Det samme gælder arbejdernes indflydelse på arbejdets organisering. Arbejdstilsynets beføjelser skal styrkes. Bedriftsundhedstjenesten skal genindføres, og fagforeningerne skal sikres adgang til arbejdspladserne for at kunne tjekke arbejdsmiljøforholdene. Arbejdsgiveres overtrædelser af arbejdsmiljøreglerne skal straffes hårdere og hurtigere, og en arbejdsgiver skal kunne fratages retten til at drive virksomhed, hvis arbejdsmiljøet ikke er i orden.

Uddannelse

Den hastige teknologiske udvikling, globaliseringen og de bestandige krav til omstilling og fleksibilitet kræver en løbende efter- og videreuddannelse af både privat og offentligt ansatte. Men alt for mange og især de ufaglærte og kort uddannede halter bagefter uddannelsesmæssigt. Flere og flere unge får slet ingen uddannelse. Derfor skal der sikres en meget mere målrettet og systematisk uddannelse af alle, betalt af arbejdsgiverne via uddannelsesfonde, som alle virksomheder bidrager til. Al efter- og videreuddannelse skal ske i arbejdstiden med fuld løn og vikardækning. Valg af uddannelse skal være op til den enkelte med mulighed for at spare op til længere uddannelsesforløb og skal ikke kun bestå i snævre arbejdsrelaterede kurser, men give mulighed for en bredere udvikling af faglige og personlige kompetencer. På de grundlæggende erhvervsskoler skal der lægges mere vægt på læring gennem praksis.

Ligestilling

Der er stadig store skel på det danske arbejdsmarked - både mellem mænd og kvinder, danskere og indvandrere, højt uddannede og kort uddannede. Uligheden er især tydelig, når det drejer sig om løn. Kvinderne halter stadig mere bagefter. Her slår det kønsopdelte arbejdsmarked igennem, Derfor må der gennem både de overordnede overenskomster og lokale aftaler sikres, at der er lige løn for lige arbejde. Der skal arbejdes for en solidarisk lønpolitik, hvor lønforbedringer ikke udmøntes procentvis, men som faste kronetillæg, der vil gavne de lavere lønnede. Via målrettede kampagner skal der sættes fokus på uligeløn og gøres en større indsats for at få gjort op med lønforskellene og det kønsopdelte arbejdsmarked. Fagbevægelsen skal selv gå i spidsen, så sammensætningen af valgte og ansatte i fagforeningerne afspejler medlemmernes kønsmæssige og etniske sammensætning

Demokratisering af fagbevægelsen

Det hjælper ikke at stille gode krav hvis redskaberne til at gennemføre dem ikke er i orden. Ordentlige redskaber er demokratiske fagforeninger, hvor medlemmerne inddrages i aktiviteter og diskussioner. Medlemmerne kommer ikke af sig selv til møder i fagforeningen. Valgte og ansatte i fagforeningerne må ud og opsøge medlemmerne på arbejdspladserne. Det kræver ændringer i fagbevægelsens struktur og ressourcefordeling, så man styrker de lokale afdelinger og nærheden i forhold til arbejdspladser og medlemmer. Men hvis det store flertal af arbejderne skal genvinde tilliden til fagforeningerne, så kræver det, at ledelsen selv går i spidsen, og sætter handling bag de fine ord om lighed, også når det drejer sig om fagbevægelsens egne organisationer. De faglige lederes økonomiske privilegier skal fjernes, der skal være fuld åbenhed om fastsættelse af lønninger og andre ordninger for de fagligt valgte, beslutningerne om disse ordninger skal træffes så tæt på medlemmerne som muligt. Det kræver også et opgør med en indgroet fordom om at man helst skal undgå kampvalg. Kampvalg er sundt, hvis det er udtryk for klare forskelle i fagpolitisk linje og

kvalifikationer, hvis medlemmerne inddrages i diskussionen, og hvis det foregår på et sagligt grundlag.

International solidaritet

I mange lande står fagbevægelsen med ryggen mod muren, I mange lande - fra Kina til Columbia – er det direkte livsfarligt at opbygge uafhængige fagforeninger og kræve fri forhandlings- og konfliktret – rettigheder der i Danmark betragtes som en selvfølge. Fagforeningerne i de rige lande har derfor en særlig forpligtelse til at støtte opbygningen af fagforeninger i de fattige lande. Det vigtigste solidaritetsarbejde foregår på "gulvplan" – mellem arbejdspladser inden for samme multinationale koncerner, mellem lokale fagforeninger i de forskellige lande. Forbundenes solidaritetsarbejde skal prioritere dette arbejde, og sikre at det bliver sat øverst på dagsordenen i de internationale faglige sammenslutninger.

Det faglige arbejde og socialismen

Den aktuelle økonomiske krise minder os om, at reformer af det kapitalistiske samfund ikke løser det grundlæggende problem: Den økonomiske udbytning af millioner af mennesker verden over. Derfor kan fagforeningerne i det lange løb ikke begrænse sig til kamp for bedre løn- og arbejdsvilkår. De må også være rammen for diskussioner om, hvordan man afskaffer årsagen til udbytning, undertrykkelse, krige og miljødelæggelser. Fagforeningerne er nødt til at engagere sig i det store spørgsmål - hvad er det for en samfund vi vil have. De må indskrive socialismen som målsætning i deres love, hvad mange fagforeninger og forbund da også allerede har gjort. Men samtidig skal det sikres, at diskussionerne om de grundlæggende samfundsforandringer ikke forhindrer arbejdernes aktionsenhed i kampen mod arbejdsgivere og reaktionære regeringer. Det er denne aktionsenhed der er forudsætningen for forandringer. Derfor arbejder vi i alle dagsaktuelle kampe for at opbygge den størst mulige enhed i arbejderklassen, og samarbejder med alle politiske kræfter, der har samme mål.

Hvad kan Enhedslisten gøre for dig – og omvendt!

Som fagligt aktive socialister har vi brug for en fælles organisatorisk ramme, hvor vi kan opsamle erfaringer, udvikle en fælles strategi, og få argumenter, materialer og opbakning til vores faglige og politiske arbejde på arbejdspladser og i fagforeninger.

Det er en vigtig målsætning for Enhedslisten at kunne levere den ramme.

Vi arbejder derfor på at etablere faglige netværk af Enhedsliste-medlemmer i så mange forbund og brancher som muligt. Vi arbejder på at etablere faglige grupper i partiets lokalafdelinger. Vi afholder landsdækkende faglige seminarer og konferencer og udgiver foldere, pjecer og løbesedler, der specielt er målrettet arbejdet i fagbevægelsen.

Men det er også vigtigt, at de fagligt aktive medlemmer af Enhedslisten sætter et større præg på Enhedslistens arbejde i øvrigt. Det er en forudsætning for at realisere Enhedslistens målsætning om at blive et stort parti, med stærke rødder i den arbejdende befolkning.

Der skal ret meget knofedt til, før vi når så langt. Spørgsmålet er derfor ikke kun, hvad Enhedslisten kan gøre for dig som fagligt aktiv socialist, men også, hvad du kan gøre for Enhedslisten.